

Wd. 72.

2

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
JURISDICTIONE PRORO-
GABILI IN ARCHI-DIOECESI
COLONIENSI

QUAM

Favente DEO, O. M & Auspiciis Magnæ
DEI Matris & Divæ Virginis MARIÆ.

*In Almâ Perantiquâ semperque Catholicâ Universitate
Coloniensi.*

*Pro summi in utroque Jure gradus Licentia more
Majorum legitimè consequendo, in Publico
Juris Auditorio Defendet 1764.*

Compiler & Author

ANTONIUS JOSEPHUS
GILGENS,

Officialatus Bonnenfis Assessor, nec non Advocatus Legalis.

Coloniæ Typis Hæredum GEREONIS ARNOLDI SCHAUBERG.

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
IURISDICTIONE PRORO-
GABRI IN ARCHIDIOECESI
COLONIENSIS
AUCTORIS
PATRIÆ, PATRONIS
ATQUE
AMICIS.

AUCTORIS
GABRIELIS

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
JURISDICTIONE PRORO-
GABILI IN ARCHIDIOECESI
COLONIENSI

QUAM

Favente DEO, O. M. & Auspiciis Magnæ
DEI Matris & Divæ Virginis MARIÆ.

*In Almâ Per antiquâ semperque Catholicâ Universitate
Coloniensi.*

SOLENNI SUB PRÆSIDIO

*Prænobilium, Clarissimorum, Consultissimorumque Virorum
ac Dominorum,*

D. FRANC. GABRIELIS HAMM

J. U. D. Professoris Ordinarii & Publici, Venerandæ apud Ubios
Facultatis Juridicæ Dictatoris.

Nec non

D. JOANNIS PETRI WIRTZ

J. U. D. Professoris Ordinarii & Publici, ejusdemque præmemorata
Facultatis Fiscii.

*Pro summi in utroque Jure gradus Licentia more
Majorum legitimè consequendo, in Publico
Juris Auditorio Defendet 1764. 9ra Augusti.
Compiler & Author*

ANTONIUS JOSEPHUS GILGENS

Officialatus Bonnenfis Assessor, nec non Advocatus Legalis.

Colonia: Typis Hæredum GEREONIS ARNOLDI SCHAUBERG.

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
JURISDICTIONE PRORO-
GABII IN ARCHIDIOECESI
COLONIENSIS

AVTOR
FRANCIS DEO, O. M. & AUSPICIS MARIS
DEL MARIS & DIVÆ VIRGINIS MARIE

PATRIÆ, PATRONIS
ATQUE
AMICIS.

B. JOANNIS PETERI WIRTS
J. D. P. R. O. F. E. S. S. O. R. I. S. O. R. D. I. N. I. S. & P. U. B. L. I. C. I. S. I. D. E. M. P. R. E. S. E. N. T. I. A. S.

IN VITÆ S. P. E. C. I. E. S. I. S. I. N. T. E. R. I. M. I. S. S. I. O. N. E.
S. P. E. C. I. E. S. I. S. I. N. T. E. R. I. M. I. S. S. I. O. N. E.
S. P. E. C. I. E. S. I. S. I. N. T. E. R. I. M. I. S. S. I. O. N. E.

ANTONIUS JOSEPHUS GILGENS

CONSPECTUS DISSERTATIONIS.

Caput primum.

De origine Prorogabilis Jurisdictionis in
Archi-Dioecesi Coloniensi.

Caput secundum.

Quid sit Jurisdictio Prorogabilis.

Caput tertium.

Quotuplex sit Jurisdictio Prorogabilis.

Caput quartum.

Quodnam sit subjectum Jurisdictionis
Prorogabilis.

Caput quintum.

Quomodo Jurisdictio Prorogabilis ab officio,
quod exercent prætores sive præpositi judi-
ciorum scabinalium in Archi-Dioecesi
Coloniensi differat,

Caput sextum.

Quodnam objectum, five quænam materia
sit Jurisdictionis Prorogabilis,

Caput septimum.

Quis sit Effectus Jurisdictionis Prorogabilis.

Caput octavum.

Quænam sint contraria, five quibus modis
cesset Jurisdictio Prorogabilis.

Caput Primum.

DE

ORIGINE JURISDICTIONIS
PROROGABILIS IN ARCHI-
DIOECESI COLONIENSI.

De Jurisdictione Prorogabili in Archi-Dioecesi Colonienſi, Diſſertatione Inaugurali tractaturus, ex ipſo nomine hujus jurisdictionis, ſtatim in oculos cadit, illam eſſe ſpeciem jurisdictionis germanicæ: per conſequens cum ipſo jure Germanico noſtro antiquo, antiquis conſuetudinibus & germanorum moribus debere originem, ſive quod Germani quondam non adibant judicem coacti ſive quod majori libertate in Archi-Dioceſi Colonienſi uſi ex tunc judicari conſueverint, invaleſcente verò jure Romano, jurisdictiones Germanicas maximè alteratas fuiſſe, conſtat; manente nihilominus in Archi-Dioceſi Colonienſi ad judicem ordinariuſ provocandi libertate, qualis libertas cum hodie adhucdum in hac Provinciâ Vigeat, optimè dici poteſt, in Archi-Dioceſi Colonienſi dari judicem prorogabilem, qui eſt ipſe Satrapa, aut illius vice-Satrapa, in uniuſcujuſque ſatrapie diſtrictu, quæ ipſa jurisdicſtio cum ab inſequentibus Prudentiſſimis Legumlatoribus, legibus in perpetuum valituris fuerit magis ſtabilita, imo novis ordinationibus declarata & aucta hinc otioſo calamo originem Jurisdictionis prorogabilis in Archi-Dioceſi Colonienſi ex Hiſtoriâ jurisdictionum ſtatûs Germaniæ antiqui, cum effectu perquirimus, quam pro modernâ ſuâ exiſtentiâ & exercitio Forenſi, Electoralibus conſtitutionibus præcipuè deberi contendimus.

A 3

Caput

CAPUT SECUNDUM

Quid sit Jurisdictio Prorogabilis.

Jurisdictio, à jure dicundo vel dicendo derivatur, synonyma jurisdictionis in genere sunt, ut cum assistentiâ juris loquar, *Notio, Imperium, Potestas, Dominium*, & quidem quodd primò ad Notionem attinet, ea nihil aliud est, quam facultas cognoscendi de iis, quæ circa justitiæ administrationem versantur; & quia jurisdictionis ad justitiæ administrationem ordinatur, notionem seu facultatem cognoscendi includit, atque ita in latiori sensu notio vocatur in *L. 99. pr. ff. de v. s. l. i. §. 4. ff. de off. præfect. urb.*

Secundò *Imperium* pro jurisdictione poni, textus quam plurimi juris communis nos edocent. *l. penult. ff. de J. & J. in fin. l. 2. ff. de adopt. l. ult. ff. de off. procons.* cujus ratio est: quia qui jurisdictione præditus est, illis, quibus præest, quodammodo imperare potest; adeo ut idem esse videatur, imperium ac Jurisdictionem obtinere.

Tertiò *Potestas*, quam cum Jurisdictione in suâ Significatione coincidere inclarescit, ex *l. 3. ff. de Jurisd.* aliisque plurimis, Ratio: eo quod Jurisdictio dicatur potestas, eaque Publica, ut mox latius dicemus:

Quartò *Dominium* Maximè in communi loquela, sic Barones & Nobiles nostri, se nuncupant Dominos pagorum illorum in quibus Jurisdictionem habent, Imperatorem imitati, qui fortè in eo sensu Dominum mundi, in *l. 9. ff. ad leg. Rhod. de jactu*, se nominat? quibus præmissis. Definitur Jurisdictio Prorogabilis, quod sit *Potestas Publica de causâ Civili, extra judicialiter consentientibus partibus, de simplici & plano Jus dicendi.*

Adverto Primò *Potestas*, ut prænotarem, jurisdictionem, æquè ac alia jura, non in exercitio, & actu secundo, sed magis in potentiâ & actu primo quoad essentiam consistere,

Adverto

Adverto secundò *Publica*, intelligendum tum ratione causæ efficientis : quia jurisdictionio Publica non privata auctoritate defertur, tum ratione subjecti, quia qui jurisdictionem consequitur efficitur persona Publica ! tum ratione finis : quia omnis Jurisdictionio, ad bonum & commodum Publicum ordinatur.

Quanam vero dicatur in Archi-Dioecesi Coloniensi potestas Publica, facîle patet Electorem & Archi-Episcopum Coloniensem hanc esse potestatem, cujus auctoritate Publica, prout omnis Jurisdictionio in Archi-Dioecesi, ita & exercetur prorogabilis.

Sicuti enim Imperator, immensus est ille Oceanus, ex quò omnis jurisdictionio in Judices universi imperii, seu deductos ex magnomari fluvios, ac rivos profluit, quod ipsum agnoverunt status Imperii, in comitiis Norimbergensibus profitentes, *nachdem alle Recht, und Gerichts-Zwang von unserem Herrn dem Römischen Kayser entsprossen* *Datt de PP. lib. 4. c. 1. n. 180. seq. pag. 718.* Sic quoque Princeps Elector Saxonicus, per suos Consiliarios Anno 1608. in Electorali conventu fuldensi declaravit : *erklären ferners demonstrieren, und behaupten, rund, offen, Heroisch, und öffentlich, was recht billig, desgleichen, was unbefugt, schädlich, und unverantwortlich. Nämlich: Ihre Churfürstliche Gnaden könten der Kayserlichen Majestät Ihre habende, und herkommen, Jurisdiction nicht disputiren lassen, sene fons Jurisdictionis alle exemptiones rühren daher.* *Londorff. act. pub. tom. 1. c. 1. p. 3. 5.*

Ex quò hoc manifestè probatur, omnem jurisdictionem in Imperio nostro, saltem originativè ab ipso Augustissimo propullulare : ita è contrariò juxtà omnes publicitas certum est, post introductam investamque ad tantam eminentiam superioritatem territorialem quemlibet Dominum territorialem esse causam jurisdictionis in alios derivatæ in suo territorio ; adeo ut non auctoritate Imperatoria, sed Electorali, in Archi-Dioecesi Coloniensi jurisdictioniones exerceri, notò notius sit.

Adverto Tertio, de *causa Civili*, quà notà jurisdictionio proroga-

roga-

rogabilis, discriminatur à mero imperio, utpotè, cum iudex prorogabilis in Archi-Dioceſi Colonienſi, Jurisdictione Criminali omnino deſtitutus reperitur.

Adverto Quartò *Extra judicialiter*, ubi notandum de jure Romano, aliud fuſſe extrajudicialiter agere ac hodiedùm. Jure enim antiquo, extrajudicialiter agere, erat in jus vocare, ſeu jure agere. quod iterum differebat ab in judicium vocare ſeu judicio agere. In jus vocare ſeu jure agere dicebatur actor, qui reum ad tribunal prætoris, ſeu publicà, ſeu ut plerumque poterat privatà authoritate trahebat, & eo comparente cauſam ſe inter & prætorē narrabat.

Narratione factà, quærebat ex prætorē, anne jus aliquod de cauſà controverſà de facto conſtitutum, & quodnam illud ſit? prætor dum actori jus aliquod competere intellexit ex iudicibus pedaneis (ſic dicebantur, quia judicabant non ut Magiſtratus ſublimēs, in ſellà pro tribunali, ſed ex imo loco ſedentes, & humum pedibus conculcantes, ut notat Zoes. ad tit. Cod. pedan. jud.) unum dedit, formulam judicandi ei conſeſſit, ab hoc ipſo jus, in albo conſtitutum interroganti dixit. In judicio autem agere cenſebatur, qui jam antea prætorē adierat, jus in cauſà litigioſà conſtitutum, per conſeſſionem formulæ ex prætorē audierat, ac judicē pedaneum acceperat, iudex enim pedaneus ex tunc non amplius, jus dicere, ſed judicare, factum, ſecundum præſcriptam Juris formulam examinare, ac ſententiam ferre dicebatur. *Struv. Exercit. 4. th. 44. & ibi Millerus.*

Attamen, cum germanicorum iudicium, ſemper alia fuerit, ac Romanorum antiquorum facies, nec formularias illas pedaneorum unquam admidiſimus tabulas, multominùs ſcrupuloſas hæc Juris Romani, inter in jure, & judicio agere ſubtilitates, hinc extrajudicialiter hodiedùm agere, nihil eſt aliud, quam agere extra judicium, ſicque iudex extrajudicialiter decernit, quotieſcunque extra judicium formatum aliquid ſtatuit, iudicium verò cum formetur, ex iudice Aſſeſſoribus & actuario, ideo quæ hoc modo à ju-
dice

dice pro tribunali sedente fiunt, nobis dicuntur fieri in iudicio si-
ve judicialiter; per consequens cum satrapæ, & vice-satrapæ, in
Archi-Diœcesi Coloniensi scabinis & actuario sine destituti, imò
soli jurisdictionem exercent, hinc semper dicuntur extrajudicia-
liter judicare, ad distinctionem iudicum ordinariorum in Archi-
Diœcesi Coloniensi, qui in iudiciis formatis judicialiter procedunt,
consequenter cum iudex prorogabilis in Archi-Diœcesi Coloniensi
nullatenus sit ordinarius, illum extraordinarium vocari, veniam
merebimur, quamvis litè coram ipso iam tum contestatà, faciem
quasi ordinarii in hac causà induat iudicis, sicque constituto iudi-
ce, actore & reo, cum iudicium propriè dicatur constitutum,
quæ coram ipso nunc geruntur in effectu judicialiter geri, &
plenissimum haberi robur omnino dicendum.

Adverto quintò *Consentientibus partibus*, ubi præter illa, quæ
Capite primo memoravi, Notandum adhuc: ut in Archi-Diœcesi
Coloniensi iudicis prorogabilis iudictio dicatur prorogata, re-
quiri consensum partium, & quidem liberrimum tam ex parte
actoris, quam rei, & hocce intuitu subditi Archi-Diœcesis Colo-
niensis melioris habentur conditionis, ac aliarum adjacentium Pro-
vinciarum, in illis enim, si subditi quærulare necessitantur, ne-
cessariò adire debent unum iudicem, in Archi-Diœcesi verò exu-
lat ejusmodi necessitas, cum actori liberum maneat, implorare ju-
dicem prorogabilem, quod si ab ipso provocetur, iterum actori
est libertas, adire officialem, aut iudicium Scabinale loci.

Non verò sufficit, ut actor solummodò in iudicem prorogabilem
consentiat, sed insimul requiritur consensus rei. Ita enim notan-
ter loquitur renovata ordinatio Electoralis de 15ta Februar. 1720.
Die Erzstift-Cöllnische Amtleuth, Amtsverwälttere... betreffent
§. I. in verbis. Erstlich soll sich der Amtmann, oder in unsern Eyd
und Pflichten stehender Amtsverwalter keiner streitiger Sachen
unterfangen, wan beyde Partheyen sich bey ihm nicht gut-
willig eingelassen, und in dessen Jurisdiction gehelet haben.

Si

Si itaque expresse consentiat in judicem prorogabilem ad instantiam actoris citatus reus, res extra dubium est; ponamus verò citatum nullatenus comparere? Respondeo: tunc in contumaciam proceditur, adeo ut tertiâ citatione emanatâ, jurisdictionem judicis prorogabilis, ex tunc in contumaciam haberi pro prorogatâ, nos edoceat, in puncto jurisdictionis prorogabilis emanatum Edictum Electorale novissimum de Anno 1743. §. 2.

Adverto sextò in definitione *de simplici & Plano*, ita enim Rescriptum Electorale de Anno 1665. 19ta Augusti (quod Capite sexto præsentis dissertationis in extenso retuli) ipsissimis verbis habet, per consequens videri posset, judicem pedaneum Romanum de simplici & planò cognoscendi notionem habentem. in Archi-Diecepsi Colonensi sub nomine judicis prorogabilis iterum surrexisse, ast dubium ex superius deductis modò evanuit, & ulterius evanescet, si rem ipsam penitiùs ex historiâ inspiciamus.

Innotescente Jure Romano, cum suis judicibus, & redeunte nostrâ juventute Germanicâ ex academiis Italicis, successivè jus illud peregrinum talem meruit applausum, ut jurisperiti nostri, nunc in aliam formam quasi mutati, non nisi Romana creparent, per consequens ut ut statum nostrum Germanicum funditus mutari non potuerint, attamen suo modo alterare, & peregrinis insigniri nominibus sibi gloriæ duxerint, hinc mirum legere est, quommodo Romanos judices quasi ex cineribus resuscitare, & illos tribunalibus nostris præfixerint. Habebant enim antiqui Imperatores Romani, sacrum Romæ consistorium, consequenter Ferdinandus I. erigendo Consilium Imperiale Aulicum hoc illius vices sustinere dicebant, similiter Cameram Imperialem loco auditorii præfecto-prætorii adornatam fuisse, illius temporis Civilistis placebat; *Estor in ju. Germ. tom. 2.*
§. 6021.

Quid mirandum itaque, si Consiliariis Principum, peregrina
xquè

aque amantium, verbis judici pedaneo propriis, exprimere judicis prorogabilis jurisdictionem placuerit. De verbis enim parum sumus solliciti, si res ipsa quid in effectu sit, se oculis nostris sistat: toto celo enim differt judex pedaneus ille Romanus de simplici & plano cognoscendi notionem habentis, à nostro judice Germanico prorogabili, quia notio hæc de simplici & plano cognoscendi dari potest absque jurisdictione ait prætor. *l. 5. in pr. ff. de re jud.* quippe cum judex pedaneus notionem quidem habuerit, jurisdictionem verò nullatenus *l. 15. ff. cit. tit. § l. ult. Cod. ubi § apud quem* facile patet judicem prorogabilem in Archidiecepsi Colonienſi utpotè reverà jurisdictione præditum, summo perè distingui, à judice illo pedaneo Romano.

Quare DD. uno ore optimè concludunt, Doctrinam Jurisdictionum Romanarum, Jurisdictionibus Germanicis malè applicari. *Vid. Buffendorff. de jurisd. germ. & ut verbis Mevianis utar, part. 4. decis. 290.* periculosos esse illos JCros, qui de modernà jurisdictionis formâ ex LL. Romanis disputant.

Advertò deniquè, sextò in definitione jurisdictionis prorogabilis, *jus dicendi*, sive quòd idem est, justitiam administrandi, attemptoque, quod concessâ jurisdictione, omnia illa regulariter concessa sint, sine quibus jurisdictio explicari non possit *l. 2. ff. de jurisd.* sequitur judicem prorogabilem habere potestatem exequendi propria decreta; insimulque sententias in judicatum prolapsas executioni demandandi ipsi concessum reperiri *cit. ordinat. Elect. de 1720. §. 5.* hinc examinata definitione, nunc examinat.

CAPUT TERTIUM

Quotuplex sit Jurisdictio Prorogabilis.

Jurisdictionem in genere, de Jure Romano, cum communi scholâ in *Jurisdictionem voluntariam & contentiosam* dividimus, *Voluntaria*, quæ exercetur inter volentes & consentientes, *contentiosa*, quæ interponitur inter
B
invitos

invitos per se loquendo & nolentes, sedemque habet hæc divisio, in l. 2. pr. ff. de off. pr. neque obstant *Franckii ff. h. t. n. 12.* & *Lauterbachii ibidem §. 6.* obmota; si hæc divisio subsisteret inquirunt, jurisdictionem nempe voluntariam, ab extraordinaria, & contentiosam, ab ordinaria, non esse distinctam, dantur siquidem actus, qui ad jurisdictionem voluntariam referuntur, nec tamen ex peculiari legum indulto, sed ex officio & jure ordinario concessi sunt, cujus generis sunt datio bonorum possessionis arg. l. 4. §. i. ff. qui off. ejus. insinuatio donationis Hypothecæ, Testamenti. *Vimm. de jurisd. cap. 8. n. 8.* similiter actus reperire est, qui ad jurisdictionem contentiosam spectant uti. v. g. est datio judicis, tutoris, curatoris, à minore Magistratu facta, nec tamen ordinario jure, sed speciali concessione tribuuntur. *Lauterbach ff. de jurisd. volunt. th. 10.* Nec magis attendenda sunt, *Donelli, Boceri, Struvii, ad ff. Exercit. 4. th. 69.* ingesta mentionatam divisionem aut angustam nimis, aut divisio suo commensuratam non esse, sed tertiam quandam speciem existere, ad quam actus illi nec voluntariæ, nec contentiosæ jurisdictionis adscribi possunt, qualis sunt tutoris aut curatoris datio, cognitio super transactione de alimentis Testamento relicto &c. Respondeo breviter, invitis planè legibus tertiam hanc speciem fingi, possuntque relati actus commodè, vel ad voluntariam vel ad contentiosam jurisdictionem reduci, *cit. Lauterbach th. 3. & seqq.*

Altera divisio est, qua fecatur in *Personalem & Realem, Personalem*, quæ ita cohæret personæ, ut cum illa desinat; talis est jurisdictio v. g. Rectoris magnifici in Universitatibus &c. *Realis sive Patrimonialis*, de jure Romano quidem incognita, quæ rei cuiusdam, v. g. castro, vel pago, connectitur, & ad omnes qui castrum vel pagum adipiscuntur transit.

Tertiâ jurisdictionis divisio, quâ scinditur, in *Privativam*, quæ uni soli exclusis aliis est indulta, & *Cummulativam*, seu *Concurrentem*, quæ pluribus competit, vel in solidum, ita ut quilibet
 teorim

seorsim possit cognoscere, ubi præventioni locus est; vel pro indiviso, ut nullus absque alterius concursu jus dicere valeat, exempli jurisdictionis pro indiviso plurima exstant in nostrâ Germaniâ, sic Elector Palatinus in ducatu Juliaco in satrapiâ Tombergenfi jurisdictionem pro indiviso tenet, cum L. Barone de Quat in Flammertzheim. Deniquè, jurisdictio alia est ordinaria, alia prorogata & alia prorogabilis, prorogabilis iterum diversimodè exercetur in Archi-Diœcesi Colonienfi, & in ducatu Westphalico, ut infra dicemus.

Ordinaria, est potestas publica quam quis jure & nomine proprio exercet; talem jurisdictionem de Jure Romano habebant consules, prætores, dictatores, alique plures.

In Archi-Diœcesi Colonienfi plures pariter habemus judices ordinarios, & quidem concurrentes, ita Archi-Episcopalis Officialis Colonienfis etiam in civilibus exercet ordinariam, & concurrentem jurisdictionem, per totam Archi-Diœcesin, quænam verò eximantur ab illius jurisdictione recenset *author anon. in tract. de jurisd. Colon. sect. 1. §. 8.* adhæc in Amplissimâ Metropolitanæ Colonienfis Ecclesiæ Archi-Diœcesi, in quatuor districtibus districtus, quatuor constituti sunt Archi-Diaconi majores; qui in partem Archi-Episcopalis sollicitudinis adsciti, plenariâ quisque pollet, in suo peculiari districtu autoritate, & ordinariâ jurisdictione, in universum clerum & populum sui districtus cui præfunt, absque ullo personarum discrimine. *vid. imp. juxta exemplar Romanum in Causa 18. contra 18. §. 1.* cumquè Præpositus Bonnensis, unus sit ex illis quatuor Archi-Diaconis majoribus, qui ab antiquissimo tempore Bonnæ retinet tribunal sive Curiam, ex officiali sive ejus Vicario Generali, Sigillifero, promotore Fiscali Assessoribus, aliisque ministris constitutam, sequitur in civitate Bonnensi & Archi-Diaconali districtu, tres reperiri judices ordinarios, concurrentem jurisdictionem in civilibus exercentes, nempe Officialem Coloniensem, Bonnensem, & judicium scabinale loci, inter quos præventio obtinet. B 2 Effe-

Effectus specialis jurisdictionis ordinariæ est, 1) quòd eà prædictus, possit vel per se, vel per alium jus dicere; hoc est autipsemet jurisdictionem exercere, aut eandem alteri delegare, per *Cap. 7. de off. jud. ord. in 6. § l. 5. ff. de jurisd.* 2) quod juris præsumptione juvetur, ac illos etiam stringat ad comparandum, & exhibendum Privilegium, qui speciali titulo in jure communi non fundato; se prætendunt exemptos. *Cap. 7. de privil. in 6. § l. 5. ff. de judic.* 3.) quod regulariter sit perpetua, nec possit adimi, sed duret usque ad vitam habentis. *Cap. 2. de off. leg. in 6.* si verò patrimonialis sit, ad successores devolvatur; advertit regulariter, nam interdum jurisdictio ordinaria, restringitur ad certum tempus. v. g. annum, ut patet in Jure Romano de prætoribus, quorum Magistratus anno conclusus erat. *pr. inst. de perpet. § temp. act.*

Jurisdictio *Prorogata*, est potestas publica jusdicendi extra fines suos consensu partium extensa; quæ jurisdictio prorogata ut ut de Jure Romano maximè sit fundata, tamen in Romano Germanico imperio nostro inter subditos diversorum statuum vix procedit. *vid. Glasey de jurisdictione voluntaria extra territorium non extendenda.*

Effectus jurisdictionis prorogata ex parte prorogantium est, quod judicem prorogatum non amplius recusare valeant, sed illius judicium & sententiam teneantur expectare, ex parte judicis quod ex incompetente faciat competentem &c.

Quid sit Jurisdictio *Prorogabilis* supra diximus quæ in Archidiecepsi Colonienfi à satrapis & vice-satrapis tantùm exercetur in primâ instantiâ, prout in Ducatu Westphalico à drossardis, & vice-drossardis in illorum satrapiis, quod insimul verificatur *von Land-Dross und Râthen im Herzogthum Westphalen*, quibus in primâ instantiâ, competit jurisdictio prorogabilis, per totum Ducatum Westphalicum; cum hoc tamen notabili additamento, ut horum juris dictio à judiciis inferioribus etiam in apellatorio prorogari possit *vid. Edict. Elect. de 24. martii 1739.*

Quis vero possit esse judex prorogabilis, demonstrat. CA-

CAPUT QUARTUM

*Quodnam sit subjectum Jurisdictionis
Prorogabilis.*

Subjectum Jurisdictionis, aliud est activum, aliud passivum, passivum rursus aliud personale aliud reale, subjectum personale sunt homines quibus jus dicitur, reale est spatium seu locus intra cujus ambitum & fines in homines exercetur. Imprimis itaque de subjecto activo, & quanam jurisdictionis prorogabilis activè sint capaces agemus; quoad capacitatem in subjecto exercenti jurisdictionem prorogabilem, requiritur 1) usus rationis, ratio palpabilis est: quia jurisdictionem exercere & jus dicere attentionem animi, rationis usum & judicii maturitatem exposcit, ergo qui ratione destitutus est, non magis ad jurisdictionem erit inhabilis, quam equus caligula, quem is suum consulem designaverat. *Ut refert ex Dione ab Hsing. Confer. l. 12. §. 2. l. 39. in pr l. 46. ff. de jud. 2)* in subjecto jurisdictionem habente desideratur aetas 25. annorum inchoatorum, l. 8. ff. de muner & honor. Ratio: quia minoribus 25. annis ob fragile & immaturum judicium, nequidem familiaris rei administratio conceditur: ut aded juris & justitiæ administratio potiori titulo denegata videatur. Si tamen ingenii judiciique præcocias, ut aliquoties amat fieri, prævertat annos saltem à Principe jurisdictionis conferri poterit, *per text. in l. un. §. 2. ff. de off. consul* & ob hanc rationem aliquando minorenes in Archi-Diœcesi Colonensi ad officia judicum admissos vidimus, prout similiter promotos ad scabinatus quos vulgo gelehrte & Schöffen-Stuhl vocant, ubi tamen si seniores jurisperiti adsint, DDres suadendum esse putant ut juvenes subin senioribus associentur, quatenus ex eorum factis dictisque

discant, imposterum similia dicere vel facere. *Vid. ut ab Ising, cap. 4. n. 40.* Mihi verò præplaceret, si de quolibet promovendo ad officium judicis præcedere deberet sententia alteri *Ulpiani* formulâ antiquâ de romano juvene retentâ *Nerva filius Fertur Publicè* (addo & in academia & in foro) de *Jure Responsitasse. L. 1. §. 2. ff. de post.*

3) In subjecto jurisdictionis, requiritur sexus masculinus. *L. 2. ff. de R. 7.* Argumentum deducere possumus à foeminâ illâ de Jure Romano ab Officio Advocati repulsâ sicuti itaque foemina nequit esse advocata, itâ nequè judex; origo verò introducta est, inquit *Ulpianus, à Carfania improbissima muliere, quæ inverecundè postulans, & magistratum inquietans causam dedit edicto. Vid. cit. l. §. 4.* Attamen Ratio hujus adæquata est, quia officium judicis, sicuti advocati, est munus virile; officiis verò virilibus jungi mulieres non decet, ait *Ulpianus. Cit. loc.* Exceptio reperitur de Jure Canonico in *Cap. 4. de arbitr.* Ratione faminarum illustrium, quæ ex consuetudine quorundam locorum jurisdictionem habent, exempla plurima in jurisdictione patrimoniali, nobis subministrat Germania; ubi tamen judicis & jurisdictionis officium semper per officialem virum administrari videmus.

4.) In subjecto jurisdictionis, status libertatis efflagitur, textus famosus exstat, in *l. Barbarius Philippus. 3. ff. de off. Præet.* Ubi ad valorem actuum servi, quæ gessit, ut judex, error communis, cum titulo colorato requiritur, si itaque hodie aliquis in Archi - Diocesi Colonienfi, tacito laborans impedito officium judicis aliquo tempore exercuisset & requisita *cit. leg.* Concurrerent, non dubitarem actus præteritos subsistere.

5) In subjecto jurisdictionis præprimis exposcitur talis scientia, qualis ad negotia officii tractanda & causas, de quibus Jus reddendum est necessaria, *Pr. inst. de off. judic.* ubi appositè dicitur quod judex teneatur judicare, secundum id, quod legibus, constitutionibus.

nibus & moribus proditum est. Ergo & legum communium, & constitutionum patriæ & consuetudinum, habeat noticiam omninò necesse est. An verò judices, munera saccaria aut culinaria sub fideli tuta silentio acceptare audeant, an verò illa recusare debeant; de eo Jus quidem certum est, attamen praxis variat.

An deniquè, in subjecto judicis prorogabilis requiratur in Archi-Dioecesi, ut sit indigena, & originarius quæstio est magis nostri fori, equidem hoc an indigenæ extraneis sint præferendi, controversum est de Jure communi. *Minsing. cent. 4. obs. 30.* Attamen in adjacentibus provinciis affirmativa antiquissimis patriarum constitutionibus stabilita; ità in Ducatu Juliano Montano, Lex hucusque observata expressè disposit in verbis, **das die Landen und Aemter bestellt und regieret werden sollen, von des Landes Untersassen, und nicht mit Fremden.** *Voetz. hist. Jur. Civ. Jul. Mont. n. 93.* In Archi-Dioecesi Colonensi jamtùm antiquitus desuper leges patriæ exstant aded ut aliquorum memorià nondum exciderit, de promotò quodam ad Scabinatum Bonnensem, non nisi præviâ dispensatione super Jure indigenatus; peregrini fortè hanc qualitatem ex tota jam dictâ provinciâ nunc peregrinare fecerunt.

Videamus itaque? quinam Jurisdictioni Prorogabili passivè sint subjecti, respondeo regulariter omnes satrapiam, cui judex prorogabilis præest, inhabitantes, dixi regulariter, fallit ergo 1) ubi de consuetudine constat, in hoc vel illo loco, aliquarum satrapiarum, nunquam jurisdictionem prorogabilem, venisse ad observantiam 2) Si constet reos esse fori alieni, aut gaudere privilegiato; quòd ultimum erroneè nimis quidam prætores sibi persuadent, putantes se se in actionibus personalibus, coram Electorali Consilio Aulico Bonnenſi, esse conveniendos, cùm è contrario de Praxi certum sit, prætores & præfectos, coram judice quocunque ordinario, aut prorogabili conveniri debere, ratio, quia deficient-

deficiente privilegio fori , manendum in regulâ , quod quilibet subfit judici ordinario , aut prorogabili.

Adhæc præfatum Electorale Consilium Aulicum Bonnenfe primario repræsentat , das Chur-Cöllnische Landes Regierungs-Raths-Dicasterium , secundariò verò insimul considerandum als ein Justiz-Collegium : nempe in illis causis in quibus ipsius jurisdictionis in primâ instantiâ , appellatorio , & revisorio fundata existit.

Pro quâ fundandâ , in primâ instantiâ , notandum primo , alle Sachen deren sich unsere Unterthanen unserem Churfürstlichen Cammer-oder Hof-Gericht surzukommen gutwillig begeben , prout in terminis disponit , Erzstift-Cöllnischweltliche Gerichts-Ordnung de 1538 sic ult.

Secundò , ante oculos habenda verba sequentia ; Edicti Electoralis Maximiliani Henrici de roma Sept. 1665. ibi alle Gewalt-Sachen , Execution , oder Vollstreckung der Urtheilen , miserabilium personarum , wo von rechtswegen die Landes-Obrigkeit dannen pflegt immediatè angelangt zu werden , wie gleichfalls verweigert , und verzögerter Justiz , Contribution , Lehn-und Policey-Sachen , als in welchen allen dem beschwertem Theil sich bey uns und unser Canzley anzugeben unverwerth sein solle.

Extra vero casus præmentionatos in praxi observavi , omnes actuales Consiliarios aut qui alias in actuali servitio Electorali Aulico sunt regulariter , coram Electorali Consilio Aulico Bonnenfi in prima instantia forum sortire. Hinc titulares quoscunquè coram judice ordinario , aut prorogabili esse conveniendos pronò fuit alveo.

Vidi tamen exempla titulares , aliosque qui foro supremo patriæ immediate subesse putabant , coram judice ordinario officialatu Bonnenfi conventos , opposuisse exceptionem judicis prætensè incompetentis , ast prudens actor facillimè advertit hancce exceptionem

nem

nem more reorum fugitivo à plerisque usurpari; ad præcindendas itaque ultiores cavillationes actori adeundum erit Electorale Regimen, demonstrando qualiter titularis reus, ad judicem ordinarium citatus erroneè foro supremo patriæ immediatè subesse putet, petendo quatenus constet, reum non gaudere privilegio fori, illum ad judicem ordinarium remittere, ubi decreto *ad ordinarium* subsecuto, coram iudice ordinario eo celerius in causa principali proceditur: quare ne longius excurram, sit.

CAPUT QUINTUM

Quomodo Jurisdictio Prorogabilis, ab officio, quòd exercent Pratores, sive præpositi judiciorum scabinalium in Archi-Diœcesi Coloniensi differat.

Cum jucunda sit majorum nostrorum memoria, qualiter prætorum in antiquâ Germaniâ distincta fuerint officia, desuper lectorem ad consiliarium Intimum Estorem remitto in suo jure Germanico. tom. 2. §. 6086, & seqq. modernis verò temporibus in Archi-Diœcesi Coloniensi præfes judicii scabinalis, in civitatibus plerumquè nuncupatur, *der Vogt*, in oppidis *der Schultheis*, in effectu verò concrediti officii, inter se nullatenus, ast in eo à satrapis & vice-satrapis differunt, quod jam fati habeant jurisdictionem prorogabilem, illi verò omninò nullam. *Cit. Chur-Cöllnische Verordnung* ic. §. 2.

Quod ipsum, cum mirum videretur priori sæculo prætori cui-dam, supplicabat is ipse, annon saltem per prorogationem partium jurisdictionem exercere posset prorogabilem; ad cujus supplicam resolutum in modum sequentem, *nachdem bey nechst voriger Churfürstlicher Regierung, durch ein in offenen Druck erlassenes Edict die Verordnung geschehen, daß kein Voegt oder*
Schulz

Schultheis, auch so gar per Prorogationem partium (ausgenommen in Compromis-Fällen sich der Cognition anmassen sollen, so ist darüber dieses dem Supplicanten Licentiaten Steinman, an statt des gebetenen Scheins zur Nachricht zu ertheilen befohlen, Bonn 12 Merz 1698.

Exercitium itaque Jurisdictionis Ordinariae judiciorum scabinalium in Archi-Dioecesi Colonensi, residet penes judicium scabinale formatum, modò ad actum judiciale validum ordinatio, adhibito judicii scribâ & praesentiâ Trium Scabinorum contenta.

Prætoribus verò competit 1) Jus præsidii & votum consultarium in judiciis, quamvis in judiciis ruralibus, quibus indocti assident scabini rustici ubi ex tempore, aut irrequisitis jurisperitorum oraculis quandoque aliquid decernitur, quod præsidi juris videtur, illis placeat. 2) si a quarulantibus ab initio adigantur, possunt relaxare primam citationem extrajudicialiter quæ citatio intimata prior respectu judicis jurisdictionem concurrentem habentis, modò fuerit ad judicium facta, alias non; operatur effectum præventionis: ita enim in rescripto ad Officialem Coloniensem de anno 1714. notanter exprimitur, dabey aber der Citatus nicht für denselben, sondern an erwähltes Gericht beschelden, und dardurch die Sache notoriè præveniiret worden. Ubi notandum, reproductionem debere fieri in termino, alias citatio habetur pro circumductâ atque ità nullam præventionem operante, per consequens ad effectum præventionis requiritur 1) ut causa sit eadem vel archissime connexa, 2) ut eadem sint partes litigantes. 3) ut idem sit agendi finis & fundamentum 4) ut citatio sit facta ad judicium, 5) Ut sit prior intimata 6) Inter termino reproducta. 7) Ut per Extractum Protocolli in forma probante productum de judicio prævento doceatur.

Attamen practici quidam rurales excentrici, qui plerumque de consilio sunt, à judice prorogabili provocantibus reis ad excludendum sive præveniendum forum Officialatus solent aliquoties
ad

ad instantiam rei Fabricare citationem, quâ mediante auctori injungunt (quandoquè terrorem apponunt, sub pœna aliquorum florenorum aureorum) ut actionem suam in proximâ sessione scabinali proponat, quam citationem incontinenti, & judici prorogabili, & parti intimari curant, putantes ex nunc per actum Heroicum Officialatum esse præventum: ast latis in fundatè.

Quare vidi, auctores de meliori informatos, adiiisse Officialatum Coloniensem, ibidemque relaxasse monitorium v.g. solvendi, prout novissimè contigit in causâ Kautz contra Loth, & rectè; nam præcedens citatio prætoris ad iudicium scabinali ad introducendam actionem facta, nihil est aliud, quam Citatio ex lege diffamari, quæ ex naturâ Processus provocatorii, eo solummodò dirigitur, ut actor nunc provocatus, actionem, quàm se coram iudice prorogabili habere jactitavit, coram iudice ordinario ipsius competente proponat vel perpetuo sileat; nam quod est de Diffamatione iudicium, quod Diffamatorium appellamus, non est simul causâ principalis, aut ex præventionem necessarium. *Mev. part. 8. decis. 169.* unde communis atque sanâ DDrum est sententia, citationem ex lege diffamari non parere exceptionem præventionis aut litis, nisi quoad diffamatorium iudicium saltem. *Idem part. 1. decis. 198.* per consequens ejusmodi citatio ex lege diffamari liberum relinquit auctori, coram iudice quocunque ordinario, sicque Officialatu Colonienfi aut in suo districtu Bonnensi, actionem suam introducere, adeo ut ibidem introducta suppositis supponendis forum Officialatus habeatur pro præventio;

Quo inconsiderato, cum in præfata causâ, iudicium Scabinali N. se se somniaret præventum, & quasi verò gravamen commune iudiciorum Scabinalium propullulasset, absque fundamento & necessitate recurrebant indocti, mediantibus litteris informatiis ad Electorale Regimen, indoctius perentes gravamen à iudice ordinario prætensè illatum tolli, deluperquè Officiali Colonienfi rescribi: eodem tere tempore in Hypothesi omnino simili debinè

quidem opposita erat in causâ N. Contra N. exceptio fori præventi coram Officialatu Colonienfi, quâ verò per decretum *vis actis* rejectâ, recurrebat iudicium scabinale N. ad supremum Electorale Dicasterium Bonnense, quærulantes qualiter in causâ coram iudicio scabinali modò quo suprâ præventâ & hacce exceptione oppositâ, & prout ipsi putabant sufficienter probatâ, nihilominus in vilipendium Jurisdictionis Ordinariæ scabinalis, ab Officialatu Colonienfi fuerit rejectâ, ineptius perentes & hoc prætentum gravamen mandato Regininis submoveri.

Reflectendo verò ad viam Regiam, contra gravamen à iudice ordinario illatum, non datur alius recursus quam arripiant gravati, si velint remedii ordinarii appellationis medelam; ad quid enim devius illis litteris informatoriis, tot tantisque negotiis arduis & publicis obrutum Electorale Regimen molestare juvabit, sint diligentiores iudices subalterni in litteris informatoriis ex officio transmittendis ubi de tuendis iuribus Electoralibus & Patriæ agitur.

Ut ad priora redeam 3) citatione primâ, à prætore extrajudicialiter relaxatâ, si citatus non pareat, secunda citatio nullatenus à prætore, sed præviâ reproductione prætoreanæ citationis judiciali, in iudicio decernenda; 4) habent insimul prætores potestatem, in casibus de iure permissis extrajudicialiter decernendi arresta justificatione vero prout cassatione aut pro vigorosa declaratione, ad cognitionem iudicii spectante *cit. Thur = Cöllnische Versordnung* §. 2.

Adverti in casibus de iure permissis, hinc præcipuè contra possessionatos in immobilibus arresta decerni non posse, & jus commune & sanctio Electoralis jubet, quod si verò tempore decreti arresti, non constiterit reum in immobilibus fuisse possessionatum, & reus in proximâ audientiâ judiciali, de suâ possessione doceat, relaxationem arresti ex tunc indilatè faciendam esse iudicibus injungit, *Edictum Electorale Josephinum* 25. Martii 1723. Quo verò inattento, si iudex contra notoriè possessionatum in immobilibus,

libus arrestum decreverit, aut docta de ejusmodi possessione arrestum non relaxaverit, ob apertam transgressionem Edicti Electoralis, patet recursus ad Electorale Regimen, ubi apposito supplicæ decreto illiciti arresti unâ cum demonstratione judicis renuentis retractationem possessionisque in immobilibus, impetratur Mandatum Cassatorium arresti S. C. Vidi tamen quandoquæ exempla, iudices subalternos, ad simplicia narrata impetrantis, juribus saccaris potius (sit venia verbis) quam juri inhiantes & arrestum & pignus prætorium decrevisse, quasi verò in litteris credentia libus aliud non haberent, quam omne illud, quod partes petunt annuendi, absque scrupulosâ indagatione quid de jure discerni possit ac debeat. Quare Legislatoꝝ in Edicto 1743. coram Electorali Regimine experientia edoctus advertit, taliter pignora prætoria à judiciis inferioribus sæpius NB. **Zu beslagter Schuldneren grundverderblichen Schimpf** fuisse *Decreta*. Ex quâ expressione ipsius laudati Legislatoꝝ, ob injustâ decretâ pignora prætoria, reorum quandoque totales ruinas & prostitutiones publicas infecutas fuisse, Practicè concludo; quod si judicium quoddam in Archi-Diecepsi Coloniensi ad instantiam actoris, absque quod 1. Causâ debendi 2. Periculum amittendi creditum verò similiter fuerit demonstratum (quæ duo tamen conjunctim in terminis efflagitat, citatum Edictum Electorale Clementium §. 2.) pignus prætorium aut arrestum decreverit; & si reus v. g. mercator docere possit prout plerumque contingit, per Decretum taliter pignus prætorium, aut arrestum fidem ipsius publicam, quæ anima est omnis commercii, si non statim in toto extinctam, attamen in ipsius suorumque detrimentum per notabiles sequelas labefactatam fuisse, in tali casu justissimam actionem & injuriarum & ad interesse reo competere contra ejusmodi judicium, non credo quod ullus sanus JCtus nisi injustitias amans, à me dissentiat.

CAPUT SEXTUM

*Quödnam objectum, sive quamam Materia sit
Jurisdictionis Prorogabilis.*

Omnes causæ civiles contentiosæ, regulariter constituunt objectum sive materiam Jurisdictionis Prorogabilis, causas vero jurisdictionis voluntariæ, quæ cognitionem judicalem desiderant, v. g. confirmationem unionis prolium, & similia, judicii prorogabili sive uni personæ nullatenus esse conceditas, prout latius mandat Legislator sequenti rescripto, demnach die Sache so eine gerichtliche Cognition erfordert, billig bey erkantnis des Gerichts, als welches darzu ordentlich, und neben dem Vogt oder Schultzeisen, mit sieben Scheffen bekleidet zu belassen, bey denen Amtsverhören aber, nur all solche, oder die Sachen, welche de Simplici & Plano ohne Conseribirung weitläufiger Acten, und zwar wann die Partheyen sich hinc inde eingelassen erlediget werden können vorzunehmen üblich ist, wie dan sonderlich auch die Immissiones und Taxationes in actionibus realibus, anders nicht, als vor denen Gerichten, wo die Protocolla super Hypothecationibus & venditionibus gehalten werden müssen, sülglich ausgeübet werden können, als wird hiesigen Amtsverwalteren Radio anbefohlen, sich deme also gemäß zu verhalten, und in den Gerichts-Sachen sich nicht einzumischen, sonderen dieselbe wie solches so gar bey dem Hofrath zu geschehen pflegt, jedesmahl von sich ab und an die ordentliche Gerichter hinzuverweisen. Signatum Bonn 19. August. 1665.

Quoad causas Fiscales pecuniarias, cum publicè interfit, causas Fiscalibus, attento oculo, totum Electorale judicium invigilare agmen, neque per provocaciones excessuum differri panas: in praxi observavi satrapas & vice-satrapas in præfatis causis Fiscalibus, non prorogabilem, sed ordinariam & concurrentem aded ut præven-

præventioni sit locus habere jurisdictionem. Causarum verò politicarum, cum directio in politicis, ad primarium judicis prorogabilis spectet officium, hinc otiosè de applicandâ jurisdictione prorogabili; attamen non ineptè hic quæritur, quid dicendum de parâmia in *Polizey-Sachen gilt keine Appel*, respondeo de causis merè politicis esse intelligendam, fallit verò si contentiosæ fiant, causæ verò politicæ pro contentiosis tunc demùm dijudicandæ, si præter politicum jura & læsiones partium insimul in considerationem veniant & judiciali lance rimari debeant, adeòque causæ politicæ secundum se consideratæ, submotâ impossibilitate *Leysenianâ*, definiri poterunt, quod sint quorum objectum solum politicum, & interesse status publici concernit, absque quod jura vel læsiones privatorum interveniant, *L. B. de Cramer Nebenstunden part. 1. pag. 88.* quod ut clarius efferam, ponamus causam aliquam esse politicam, eo ipso verò devolvitur in causam justitiæ, si quæstio oriatur, hic justè, ille verò injustè egit. *Vid. scribeur de causarum politicæ, & earum quæ justitiæ dicuntur conflictu & differentia sect. III. §. 3.*

Vigore directionis politicæ competit satrapis, aut in illorum absentia vice-satrapis per uniuscujusque satrapiam facultas denominandi communitatum præpositos, ex quo verò contra notoriam observantiam patriæ, erroneum consequentiæ filum deducitur, ut & ipsi licentiam denominandi collectores simplorum sibi appropriare possint.

Casum ante aliquos annos quâ advocatus habui in facto, quo vice-satrapa Satrapiæ Hulchradiensis arrogaverat sibi potestatem, deponendi collectorem simplorum in oppido frixem, Casparum Hambloch, denominandique alium quendam Henricum Meysen, desuper quærulabatur dictus Hambloch coram Electorali Consilio Aulico Bonnensi, à quo rescriptum zum *Bericht*; Binæ à vice-satrapa successivè transmittebantur litteræ informatoriæ, quibus refutatis, insequabatur decretum (quod ordinatio

dinatio cancellariæ quidem vetuit, Tit. 1. §. 6. sed praxis retinuit) & loco aliàs inrotulationis, in processu informativo consueta; *Priora aufzusuchen und in den Hofrath zu bringen*; ex presentatis actis decidebatur in modum sequentem processui informativo coram memorato Dicasterio proprium; *Ihro Churfürstliche Durchlaucht Herzog CLEMENT AUGUST, in Ober- und Nieder-Bäveren unser gnädigster Herr, haben sich über dasjenige was zwischen Simpels Collectoren Kirspels Nettesheim Casparum Hambloch und Amtsverwalteren Kolvenbach dahier verhandelet worden, den Ausführlichen Bericht erstatten lassen; wie nun höchst-gemelt Ihro Churfürstliche Durchlaucht nicht ermessen können, mit welchem Zug befagter Amtsverwalter, der an und Absehung eines Simpels Collectoren sich anmassen möge, als befehlen Höchst-dieselbe ihme hierdurch gnädigst, gestalten sothaner an- und Absehung eines Simpels Collectoren, sich furtershin zu müßigen, und ob-erwehnten Casparen Hambloch bey Vertretung des Simpels Hebers Ampts ohngestörter zu belassen, fort sich mit deme, daß die von denen Simpels Collectoren jährlich ablegende Rechnungen, ihme zur gewöhnlicher Ratification vorgelegt werden, sich zu begnügen, Signatum Bonn 23. Junii 1756.*

In Ducatibus Julix & Montium, ab Electore Palatino prætoribus, in plurimis satrapiis, insimul conceditum est, pingue illud officium receptionis Steurarum, vulgo den *Steur-Empfang* & occasione incauta harum pecuniarum custodiã, quandoque lento pede insequitur stebilis illa suspensio, sive potius in effectu calatio ab officio. In Archi-Dioecesi Colonienſi alicubi, prout in oppido frixem, satrapiæ Hulchradiensis, denominatio collectoris simplorum spectat ad totam communitatem, in oppido verò Godesberg satrapiæ ejusdem nominis, illud Jus aliquamdiu exercuerent præpositi communitatis, quod si itaque collector simplorum in dissipandis levatis nummis officio suo desit aut
alias

alias insolvens existat; in primo casu tota communitas, in secundo verò (prout exemplum insolvens existentis Wilhelmi Dick. docuit) præpositi communitatis, regressu contra collectorem simplorum ipsi relicto, arario Electorali Publico satisfacere tenentus, ratio est, quia imputent sibi, quod vel minus possessionatum elegerint, vel in fidem ipsius collectoris non melius inquisiverint, & hic est effectus incautè pro recepturà nummorum publicorum electi.

CAPUT SEPTIMUM.

Quis sit Effectus Jurisdictionis Prorogabilis.

Advertendum primam Citationem Judicis Prorogabilis esse simplicem, neque in non comparendo reum magnum præjudicium subire; secundam verò citationem esse peremptoriam, adeò ut citato imponat necessitatem comparendi & se se intromittendi, aut refusis actori expensis, simpliciter provocandi ad judicem ordinarium, prout in terminis disponit *Cit. Edictum novissimum de Anno 1743. §. 2. his verbis.* Zwentens wan Beklagter nach der anderten Abladung ererst provociren wolle, alsdan bey laufenden diesem Termin die verursachte Kosten ohne Anstand, und vor allem dem Kläger oder Appellanten zu ersetzen schuldig, bey Entstehung dessen aber, und falls er Beklagter diese Frist fruchtlos verstreichen lassen würde, und die dritte Ladung abgewartet hätte, sothane provocatio zum ordentlichen Gericht nicht mehr platzgreifig, sondern bey dem Judicio Prorogabili, welches solchemnach ob contumaciam pro prorogato zu halten, zu Recht zu stehen verbunden seyn solle.

Adverti simpliciter provocandi, hinc petitione hæreditatis conventus, si opponeret exceptionem præscriptionis, aut dilatoriam v. g. petendo inducias in finem se declarandi insimulque provoca-

ret ad judicem ordinarium, jurisdictione eo ipso prorogata, frustra-
nea foret annexa provocatio.

Attamen singularem idæam de Jurisdictione Prorogabili, sibi præfiguraverat rusticus quidam, qui ad vice-Satrapam citatus personaliter quidem comparuit, de exceptione verò suâ semel iterumque interrogatus nihil respondit, imo responsione denuo pœnaliter injuncta respondere noluit, ad quod duplicata pœna dimissus, quæ-
rulabatur desuper coram Electorali Regimine Bonnensi, ad quam supplicam supplicanti declaratio coram judice prorogabili facienda, præviâ depositione multæ injuncta fuit; & quidem justissimè, non enim tenetur respondere citatus, hoc est non tenetur tempestivè comparendo se se intromittere, quod totum verum est; non tenetur respondere ullatenus quod erroneum nimis. Certè enim admodum vilis esset jurisdicctio prorogabilis, si citatus comparendo, & sicuti surdus & mutus non aperiendo os suum, tacitè irridendi vice-Satrapam in volupe haberet.

Firmatur itaque in Archi-Diœcesi Coloniensi inconcussa conclusio, ad judicem prorogabilem citatus, tenetur ad primam vel secundam citationem, aut excipiendo se declarare, aut provocare simpliciter ad judicem ordinarium, qualis provocatio fieri potest ore-
tenus comparendo personaliter, petendo provocationem inseri protocollo, aut melioris probationis gratia in scriptis, cujusmodi provocationi inscribendum decretum: *hierauf wird Kläger mit seiner eingedungener Klage ad judicem ordinarium verwiesen*, per judicem verò ordinarium, præter judicium scabinale loci, cui reus subest, & Archi-Episcopalem Officiale Coloniensem per totam Archi-Diœcesin, & Archi-Diœconalem Bonnensem, in suo districtu subintelligi noto notius est.

Citato itaque coram judice prorogabili se intromittente aut, tertiâ citatione entianatâ sicque jurisdictione in contumaciam pro contestatâ habitâ, partes coram judice nunc prorogato, juxta processum communem Archi-Diœcesis Coloniensis usque ad quadruplicam

pliam inclusivè procedunt; actis verò inrotulatis, truncus actorum ad concipiendum votum plerùmque transmittitur impartiali JCo.

Caveant verò vice-Satrapæ & cauterium sit omnibus judiciis subalternis, qui de consilio Jctorum pronuntiant, ut præcipuè in quæstione juris statutarii controversi, adhibeant JCos non exteros & in Jurisprudentiâ nostrâ practicâ forensi minime versatos, sed intraneos & Patriæ praticos: extranei enim JCi, cum juris novissimi Archi-Dioecesis Colonienfis, puta Edictorum multominus practicarum interpretationum habeant noticiam, hinc illorum vota in Archi-Colonienfi toties reformari videmus. Multis itaque ignotum unum hic speciale publico communicamus; olim magna erat quæstio in utramque partem sapius acerrimè ventilata, an si subditus Archi-Dioecesis Colonienfis moriatur & capitalia in alia provinciâ exposita habeat, ubi diversum ab Archi-Dioecesi Colonienfi viget statutum, & si v. g. de hæreditate mo- & immobiliari quæstio oriatur, an præfata capitalia, alibi in annuas usuras exposita, juxta statutum Colonienfe pro rebus immobilibus, an vero juxta statutum loci, pro mobilibus habenda, & per consequens hæredi immo-vel mobiliari sint adjudicanda; nodum gordium deciderunt 1760. 24ta Maji, Electorales Consilarii respective intimi aulici & regiminis, declarando hanc quæstionem juris statutarii dubii sequenti famosâ sententiâ, **In Extrajudicial-Sachen Jacoben Lieffen wieder Erbgenahmen Constantiæ Herdings Wittib Lieffen ein und anderten theils, wird auf Verlesung des Verfolgs und daraus erstattete Relation zu recht erkant, daß die in hiesigem Erzstift auf Jahr-Renten ausgestellte Handschriften und Capitalien ohne Unterscheid, ob der Schuldglaubiger in hiesigem Erzstift, oder aber in einem anderen Territorio (wo ein unterschiedenes Statutum obhanden) wohn- und sesshaft sene, in Besfolg der Erzstiftischen Rechts-Ordnung vor immobilar zu erklären, mithin in der Theilung sich darnacher zu richten zc.**

Ut

Ut verò ad propositi mei metas iterum revertar, pro Coronide hujus capituli liceat indagare, annon satrapa in satrapiâ suâ præsentè, nihilominus vice - satrapa jurisdictionem prorogabilem exercere possit, & per consequens detur in Archi - Diœcesi jurisdictionis prorogabilis concurrentis, quam sententiâ affirmare cum vice - Satraparum interfit, hinc audivi aliquoties illorum ita sentire; Dicunt enim, quamvis satrapæ in casum vice-satrapæ mortui, regulariter competat præsentatio novi subjecti Electori faciendâ, attamen denominatio fit ab ipso Electore, & hujus Celsissimo Nomine decretum gratiæ expeditur, & quod illorum annexum est Officio Electorali autoritate exercendum demandatur, insimulque rescriptis Electoralibus inscribitur, *unserem Churfürstl. Amts-Verwalteren.* Itaque ratiunculis suis pergunt, videmus in Archi - Diœcesi Coloniensi, satrapas in plerisque si non in omnibus satrapiis, perpetuo absentes, & præpositos tantum videri salario, vice - satrapas verò jurisdictioni & officio, hinc durò durius esse putant, satrapis præsentibus, ipsos tanquam simulacra muta, extra omnem activitatem, & extra fructum, panemque, ut ita dicam quotidianum poni.

Quibus tamen obmotis omnibus inattentis verissima mihi est sententia non dari in Archi - Diœcesi Coloniensi jurisdictionem prorogabilem concurrentem; Cum enim satrapæ ut plurimum ex antiquâ & avitâ nobilitate Coloniensi sive aus *der Erzstiftisch = Cöllnischen Ritterschaft* seligantur, qui plerumque in ministerio & servitio Electorali aulico sunt, per consequens necessario à satrapiis suis absentes, quorum loca & vices, ex constitutione patriæ funguntur vice - satrapæ, per consequens cum omni vice - satrapa repræsentet suam satrapam, & quasi ipse præsens esset, jurisdictionem prorogabilem eadem quâ satrapa autoritate Electorali exercent, verbo, sit os, organum, & loquela sui satrapæ, hinc satrapa quodam non impedito, & in satrapiâ suâ præsentè, & jurisdictionem & officium suum exercere volente, jurisdictionem vice-satrapæ interim quiescere, & in absentiam satrapæ
ite-

Iterum reviviscere palam evadit. Exemplum habemus in pratoribus absentibus quorum vices tunc interemitticè funguntur seniores judiciorum scabinij nullatenus verò nequidem ex mandato pratoris, ipso ut ut absente, citationem extrajudicialiter relaxare poterit judicii scriba, quod cum contra ordinationem attentaverat scriba judicii in Godesberg, ad supplicationem Ignatii Stug, Fucata hæc praxis exlex ipsi serio mandato regiminis inhibita fuit. Quatenus verò aliquis coram inferioribus judiciis aut vice-satrapis de impetranda imparciali justitia anxius hæret, ad supplicationem simplicem partis acta ventilata, prævia inrotulatione avocantur ab Electorali Consilio Aulico, à quo & illa exponuntur imparciali Jcto, cujus subsecutum votum, publicatur partibus.

Lata denique à satrapa aut vice-satrapa sententia pars gravata, aut acquiescit, aut appellat, quare sit.

CAPUT OCTAVUM

Quanam sint Contraria, sive quibus modis cesset Jurisdictio Prorogabilis.

Cessat provocatione ad judicem ordinarium tempestivè obmotà, suspenditur verò prorogata legitimè interposità apellatione; qualis apellatio cùm singulari litigantium sublevamine immediatè devolvitur ad Consilium Electorale Aulicum Bonnense, cujus Jurisdictio fundata est in appellatorio 1) In causis contentiosis à satrapis & vice-satrapis decisis 2) In apellationibus Westphalis, sive von Landdrost und Râthen in Westphalen, dasiz ubrigen Drosten und dem Berg-Amt prout verba sonant ordinationis Electoralis de 24ta Martii 1763. 3) in causis extrajudicialibus deren Erztiftisch-Cöllnischen Unterherrschaften, in quibus causis acta originalia primæ instantiæ retentis coram protocollo copiis parificatis

catis & collationatis ad appellatorium extradenda, prout rescriptum Electoralis Consilii Aulici Bonnenensis de 3tia 7bris 1726. nos edocet, 4) In causis feudalibus si ab initio ad iudicium parium curiæ fuerit provocatum, & ab illorum sententiâ appellatum, videatur Bericht der Chur-Cöllntischer Regierung an Ihre Kayserliche Majestät in Sachen von Beyweg de 1748. 5) In causis personarum miserabilium, quando nempe personæ miserabiles coram iudice ordinario litigaverunt, & ex post vel appellantes aut appellatæ existunt, quo ultimo casu. ut ut ab appellante coram iudice immediatè superiore & ordinario appellationis, plenarii appellationis processus, aliquoties fuerint impetrati, nihilominus ad supplicationem partis appellatæ personæ miserabilis, ab Electorali Consilio Aulico, causam avocatum addito contra appellantem Mandato, de introducendâ appellatione, coram Electorali Consilio Aulico, plurimis præiudiciis observavi.

Pars itaque gravata, si in faciem publicata sit sententia definitiva statim appellare potest stante pede & vivâ voce, secus ab interlocutoria gravatoria mixtâ, à quâ infra decendium coram notario & testibus specificè deductis gravaminibus in scriptis, appellatione in chartâ communi, & in formâ libelli, & non nisi in appellationibus ad suprema imperii dicasteria, in membrana (ubi tamen duo exteriora folia membrana, & interiora chartacea esse sufficiunt) expedienda. Nullatenus verò prout in appellationibus in dicasteriis imperii introducendis requisitâ summâ quadam appellabili, Jurisdictione Electoralis Consilii Aulici in appellatorio fundatâ sufficiente.

A Simplici interlocutoriâ argumento à prohibitâ revisione R. J. N. §. 125. appellatione omnino interdictâ Chur-Cöllntische Cenzlen-Ordnung tit. 4. §. 2.

Colono partiario insinuatam appellationem fatale interponendi non nisi à die notitiæ currere in causâ appellationis Westphaliæ L. B. de Hanzleden contra Schulden Westrich, Decretis ex actis

actis in Consilio Electorali Aulico 11. Aprilis 1758. Plenariis appellationis Processibus decifum; ab Advocato verò absque Mandato nomine succumbentis interpositâ illam desertam esse judicatum, in reviforio in causa Stein contra Dunwalt.

Appellatione interpositâ, appellans infra trimestre utpote termino introducendi appellationes coram Electorali Consilio Aulico Bonnenfi alias proprio, nunc omnibus in Archi-Dioecesi Colonienfi introducendis appellationibus communi, Ediçt. Electorale 18. Aprilis 1758. ad minimum tam maturè supplicat pro decernendis plenariis appellationis processibus, ut interea Decreti Processus in Juridica reproduci possint, sin secus Processus denegandos esse vult Decretum commune Consilii Aulici de 18. Julii 1726.

Nequè dum à sententiâ definitivâ pro Processibus Supplicatur requiritur aliqualis deductio gravaminum modò sufficit, dum supplicat 1) Sententia à quâ per Extractum Protocolli, in formâ probante & si in separato fuerit appellatum 2) Scedula appellationis in originali reperiatur apposita.

In Appellationibus verò in Camerâ Imperiali introducendis, dum supplicatur pro Processibus appellationis, non sufficit ex sinistro intellectu R. I. N. §. 65. Loco libelli gravaminum simpliciter ad acta priora submittere, cum infimul supplicat necessario apponenda saltem summaria deductio & verosimilis justificatio gravaminum *L. B. de Cramer obs. jur. uni. tom. 2. observ. 6.*

Ad supplicam pro Processibus appellationis, coram Electorali Consilio Aulico, si à sententiâ definitivâ, aut ab interlocutoriâ definitivam in ventre habente fuerit appellatum, indubitanter illico decernuntur plenarii appellationis Processus, nisi causæ qualitas v. g. cambialis obstet, quæ ultima etiam ad normam R. J. N. coram fato dicasterio tantum quoad effectum devolutivum admitti, multis præjudiciis constat.

E

Puto

Puto tamen providè omnino attendendum esse, an cambium v. g. sit in confesso, & exceptiones altioris indaginis reperiantur oppositæ, & hisce ad separatam remissis reus fuerit condemnatus, in tali casu si appellatum, appellationi tantum quoad effectum devolutivum esse locum optimè concluditur; è contrario ponamus reum ex cambio conventum diffessum esse manum à se præterse subscriptam, insimulque se obrulisse ad juramentum diffessionis, ex post verò per decursum cautæ præviâ comparatione manuum (cui aliqui Doctores simplenam probationem inesse credunt) ex illo ipso fundamento fuisse condemnatum, à quâ sententiâ si reus summoperè gravatus provocet, firmiter concludo, appellationi etiam quoad effectum suspensivum esse locum, ratio quia appellatione interpositâ semper manet quæstio, an cambium in rerum naturâ existat nec ne, quo cordatè perpenso plenarii appellationis Processus eo Fundatus in Camera Imperiali juxta L. B. de Cramer *Nebenstunden part. 1. pag. 108.* Non obstante qualitate causæ decernuntur, cum in Camera Imperiali Canonizata sit sententia comparationem manuum non producere semiplenam probationem, adeo ut aliis non concurrentibus indiciis, ex quibus summus perjurii oriatur metus, ad juramentum diffessionis, quatenus pars se obtulerit sit admittenda, prout in causa viduæ judæi Köppel denheimer, contra Fratres Marquard &c. judicatum apud L. B. de Cramer *obs. jur. uni. tom. 2. obs. 513.* ad quam observationem si velimus respondere præjudicium in Camerâ unius Senatus, non ligare alium, sed requiri præjudicium pleni. *Blum. pro cam. tit. 2. n. 26.* Subdubitari potest, quænam ergo sententia in praxi sit sequenda; ad quod cautè respondeo cum R. J. N. §. 136. caveat præjudicia contraria quàm maximè esse vitanda, imo potissimum uniformitatem in judicando mandet observandam, hinc in casu simili, quâ Advocatus coram Consilio Electorali Aulico Bonnenfi, & in causâ ad suprema Imperii Tribunalia non devolutibili, pro futuro mallem defendere, comparationem manuum produ-

producere femiplenam probationem, prout in causâ Bonnin contra Taffier 2da 8bris 1762. iudicatum. In Camera verò Imperiali considerem observationi prælaudati famosi authoris.

Judicibus verò mutatis semper & ubique politicè considerarem, quod de præjudiciis in genere testatur experientia; præjudicia sæpè mutari, quando personæ iudicum mutantur.

Si ab interlocuto appellatum v. g. ab admissione testium sive quod vocant decreto ex actis, prout in aliis iudiciis appellatoriis Archi-Dioecesis Colonienfis, datur decretum prælocutorium præsentandi acta, & pariter in Electorali Consilio Aulico Bonnensi, non nisi ex præsentatis actis an Processus decernendi sint, decernitur. Nullatenus verò ab ante, nisi cum ipsis Decretis Processibus, si petita fuerit prorogatio fatalis insimul conceditur, pro primâ vicè, prout ad iteratas supplicationes simplices pro secundâ & terciâ vicibus, sub termino ordinationis, posteriores vero prorogationes nonnisi ex allegatis & veròsimiliter justificatis causalibus conceduntur. In eo itaque observatur differentia in Camera Imperiali, quod quadrimestre introducendi appellationes totâ die antequam pro Processibus supplicetur, prorogari videamus.

In termino prorogati fatalis, coram Consilio Electorali Aulico Bonnensi, procurator justificat suam appellationem in audientia iudiciali sive in iudicâ, producendo libellum gravaminum cum actis primâ instantiæ in forma probante, & quidem à fatrapis & vice fatrapis utpote actuario destitutis, in trunco, appositis rationibus decidendi clausis, idque sub pœna desertionis, prout de omnibus appellationibus coram fatis Dicasterio introducendis in terminis disponit, Edictum de 3tia Novemb. 1739.

Quandoquidem vice-fatrapæ extradendo partibus acta, retinent, rationes decidendi, & offerunt eas directè transmittendi ad Electorale Consilium Aulicum Bonnense, & dum sæpissimè in eo reperiuntur morosi, tacent appellantes quid transmissionem impediatur, ne itaque appellantes culpofum si bimetipsis causare velint impedimentum maturè acta cum rationibus decidendi NB. præviâ solutione, aut sal-

rem reali oblatione jurium requirant ; adhibitoque hocce cæterio, si pars appellans, jurato asseverare sit parata, se nihilominus adhibitâ omni diligentia acta primæ instantiæ, aut rationes decidendi impetrare non potuisse, extunc appellantem contra Lapſa fatalium in integrum esse restituendam, præjudicium revisionis testatur, de 7tima 7bris 1751. in causa Antonii Becker contra Joannem Becker.

In Camera Imperiali necessaria, in omni appellatione actorum requisitio est, quam ab appellante fieri jubent leges imperii, intra triginta dies post interpositam appellationem, oblatâ simul pro describendis actis æquâ mercede, *Ord. Cam. de Anno 1555. part. 2. tit. 31. §. i. R. J. N. §. 61.* sufficit quoque quando non versamur in casu §. 63. *dicti R. I. N.* nempe ubi specialis terminus, à judice à quo præfixus non est, requisitionem semel factam esse, casum enim reiteratâ requisitionis in R. I. N. præscriptâ est specialis, si à judice à quo terminus ad extradendum acta præfigatur, *de Ludoff. comment. system. sect. 2. n. 61.*

Quandò verò appellatio ob omiffam requisitionem actorum desertionem inducat, discutit *L. B. de Cramer Nebenstunden part. 12. tit. 8.*

Justificatâ itaque coram Electorali Consilio Aulico Bonnenſi in audientiâ judiciali appellatione, eodem modo prout in causis primæ instantiæ, nisi quis opponat generalia, producuntur tres causæ scriptæ, & proceditur usque ad quadruplicam inclusivè quâ producta, inrotulantur, & solutis (nisi causa sit pauperis) sportulis, præsentantur Acta, constituitque à Præside Regiminis duobus referentibus in pleno Consilio relatio absolvitur, & sententiâ quâ convel reformata in proxima juridica, judicialiter publicatur. Ubi incidenter notandum, tam in Camera Imperiali, quam Electorali Consilio Aulico Bonnenſi, una eademque est Regula, *omnis prima sup- plica debet exhiberi extrajudicialiter; decretis in camera processibus per reproductionem omnis causa devenit judicialis; quod coram Electorali Consilio Aulico Bonnenſi, in causis appellationum & revisionum tantum verificatur*, nam illæ unicè ibidem sunt & vocantur causæ judiciales.

Tam ab Electorali Consilio Aulico Bonnenſi, in causis primæ instan-
tia

tiæ five extrajudicialibus, & ab Officiate Colonienſi in cauſis civilibus, quàm ab appellationum commiſſariis Colonienſibus, ſi provocetur, fundatum eſt reviſorium Bonnenſe liberùmque inſimul relinquitur parti gravatæ, ſi cauſa & ſumma ſit appellabilis (exceptis cauſis in poſſeſſorio laris) appellationem ſuam in ſupremis tribunalibus imperii introducendi, quæ ira verò fertur inermi reddita, ſi ex parte appellati inſimul gravati & appellantis, Electorale reviſorium Bonenſe (impetratis & inſinuatſ prius proceſſibus reviſionis) fuerit præventum.

Pro quo paucis dilucidando; Notum imprimis quod omnibus Electoribus vi Aureæ Bullæ Capite undecimo competat jus illimitatum de non appellando, ſub Regimine verò Electoris MAXIMILIANI HENRICI ſupplicarunt ſtatus provinciales Archi-Dioceſis Colonienſis, pro moderamine hujus juris illimitati, hinc in reſeſſu provinciali, de 15 Maji 1653 celebris eſt hic paſſus concernens, *weilen die löbliche Landſtände die Ungleichheit mit anderen Benachbarten, da ſie mit denſelben in Rechtsſtreit gerathen, ſo beſchwerlich halten, als können Ihre Churfürſt. Durchl. gnädigſt geſchehen laſſen, bis man ſehet ob des Landes Nothdurff und Nutzen ein anderes erforderen wird, die appellationes in petitorio durchgehends (ſalvâ tamen ſummâ hætenus ſine interruptione obſervata) ihren ungehinderten Lauf behalten, in poſſeſſorio aber ſolche allerdingſ verboten bleiben, ubi benè notandum jam dictam declarationem Electoralem tantum reſpicere favorem ſtatuum provincialium Archi-Dioceſis Colonienſis, nullatenus verò ſubditorum quorum nulla ſit mentio;*

Attamen cum inſecutiſ temporibus in praxi de verò intellectu præfatæ Electoralis Declarationis dubitaretur, & tractatus illorum, qui leges & pacta condiderunt optimi ſint interpretes, *Struben Nebenſtunden part. 10. von Landſtänden S. 16.* in conformitatem hujus principii jam dudum à Jctis famigrantiffimis agniti, inſecuta eſt 11 Ma Maji 1739 interpretatio ſtatuum Archi-Dioceſis Colonienſis.

Sententiâ denique in judicatum prolapſa, aut in ultima inſtancia, convel reformata & executioni demandata jurisdictionis omnis, prout prorogabilis prorogata & præſentis Inauguralis Diſſertationis meæ.

F I N I S.

CO.

COROLLARIA. EX UNIVERSO JURE.

Ex Jure Natura & Gentium.

1. **J**us naturæ formaliter consideratum, est ordinatio Divinæ Sapientiæ per dictamen synteresis manifestata, præcipiens ea quæ naturæ rationali simpliciter sunt consentanea, & prohibens simpliciter contraria.
2. Preinde hoc Jus nec esse nec concipi potest sine DEO, imo Jus Divinum rectè appellatur.
3. Et dum DEUS pupillis adeo prospexit *Exod. 22. v. 22. Hiob. 24. v. 9* non dubitandum tutelam esse juris naturæ.
4. Jus gentium à jure naturæ verè distinguitur.
5. Justum bellum, potissimè offensivum quaruor requirit, 1. Principem superiorem non recognoscentem nisi DEUM & gladium 2. necessitatem, 3. rectam rationem, 4. justam causam, hinc qui sine his comitibus terras alienas invadit & armis premit, non triumphator, sed prædo & publicus grassator est.

Ex Jure Publico Germanico.

1. Ineptus est, quisquis Imperatorem nostrum verum non esse Monarcham, aut Imperii primum esse vasallum docet.
2. Imperator legibus fundamentalibus Imperii & Capitulatione Cæsarea, non vi legis sed pacti obligatur.
3. Jus reformandi novum Dominorum territorialium pro regula, annus decretorius verò pro exceptione statuendus est.
4. Ex pacto renuntiativo de non reformando non transfertur obligatio in eum, qui jure suo & ex providentia majorum succedit.
5. In casu exercitus Imperii secundum leges fundamentales evocati uni vel alteri statui non licet arripere partes neutralitatis.

Ex

Ex Jure Feudali.

1. Quoties servitium personale cum statu Ecclesiastico non est incompatible toties clerici sæculares per se sunt capaces feudorum secularium & obligari possunt tanquam vasalli principi sæculari.
2. Legitimus per subsequens matrimonium succedit in feudo.
3. Feudum tali modo concessum, concedo tibi & cui dederis, inconsulto Domino directo alienari potest.
4. Vasallus, Domino vasalli uxorem adulterante, non solum divortium sed & feudi proprietatem justè petit.
5. Feuda Archi-Dioecesis Colonienfis solo consensu Domini directi validè alienantur & aggravantur.

Ex Jure Canonico.

1. Sponsalia ante septennium completum nequeunt validè contrahi, neque malitia atatem supplete.
2. Nisi post Benedictionem sacerdotalem properarent uxorati consummare matrimonium, daretur in praxi novitatus & spatium deliberandi in matrimonio.
3. Princeps sæcularis non potest statuere impedimenta dirimentia matrimonii.
4. Protestanticæ religioni addicti, si in districtu parochiæ catholicæ possideant decimas, tenentur concurrere ad refectionem Ecclesiæ Parochialis.
5. Legem Clericos non posse acquirere bona immobilia ut justam & non derogatoriam, libertati Ecclesiasticæ defendo.

Ex Jure Criminali.

1. Furi advenæ ignorantia pænæ singularis in loco ubi furatur non predest.
2. In causis criminalibus decidendis juramento suppletorio non est locus neque probationi vulgari.
3. Qui absolvitur ab instantiâ vel actione non ideo necessario ab expensis liber est.
4. Tortura, receptum in tribunalibus medium eruendi veritatem injustitiæ cujusdam argui nequit.

Ex

Ex Jure Civili Romano.

1. Hæresis mea hæc est; non datur jus mixtum, quod ex reali & personali confluit, consequenter neque actio ex mixto hoc jure descendens.

2. Fingunt subtiliter juri luendi pignus posse præscribi. Sed ego odi fictiones.

3. Parum prodest quaestio: an res immobilis deponi possit, quia tamen non omnes mecum sentiunt quaestionem affirmativè resolvo.

4. Prudentiores copiis vidimatis (ut vulgus barbere loquitur) fidem non habent: cum Paulus in leg. 2. ff. de fid. instit. authenticam exigat scripturam.

5. Emptoris est alluvio; ergo & jus accrescendi empta hæreditate.

6. Cultro anatomico non est opus ad explicandam & claram & rationalem l. 15. §. fin. ff. de usuf.

7. Non eandem Archi. tectorum fuisse sectam, patet ex leg. 8. ff. de servit. & leg. 3. prin. ff. de aq. quot. quas nolo componere practicam admittens Ulpiani sententiam.

8. Nisi obstat juramentum advocati, pactum de palmario in theoria & praxi subsistit, pacto verò de quòta litis omni jure prohibito.

9. Quem potuit tribuere voluit sexui famineo favorem Justinianus, & ideo bona uxorum, dotè expresse non constitutà, potius dico dotalia quam alius generis.

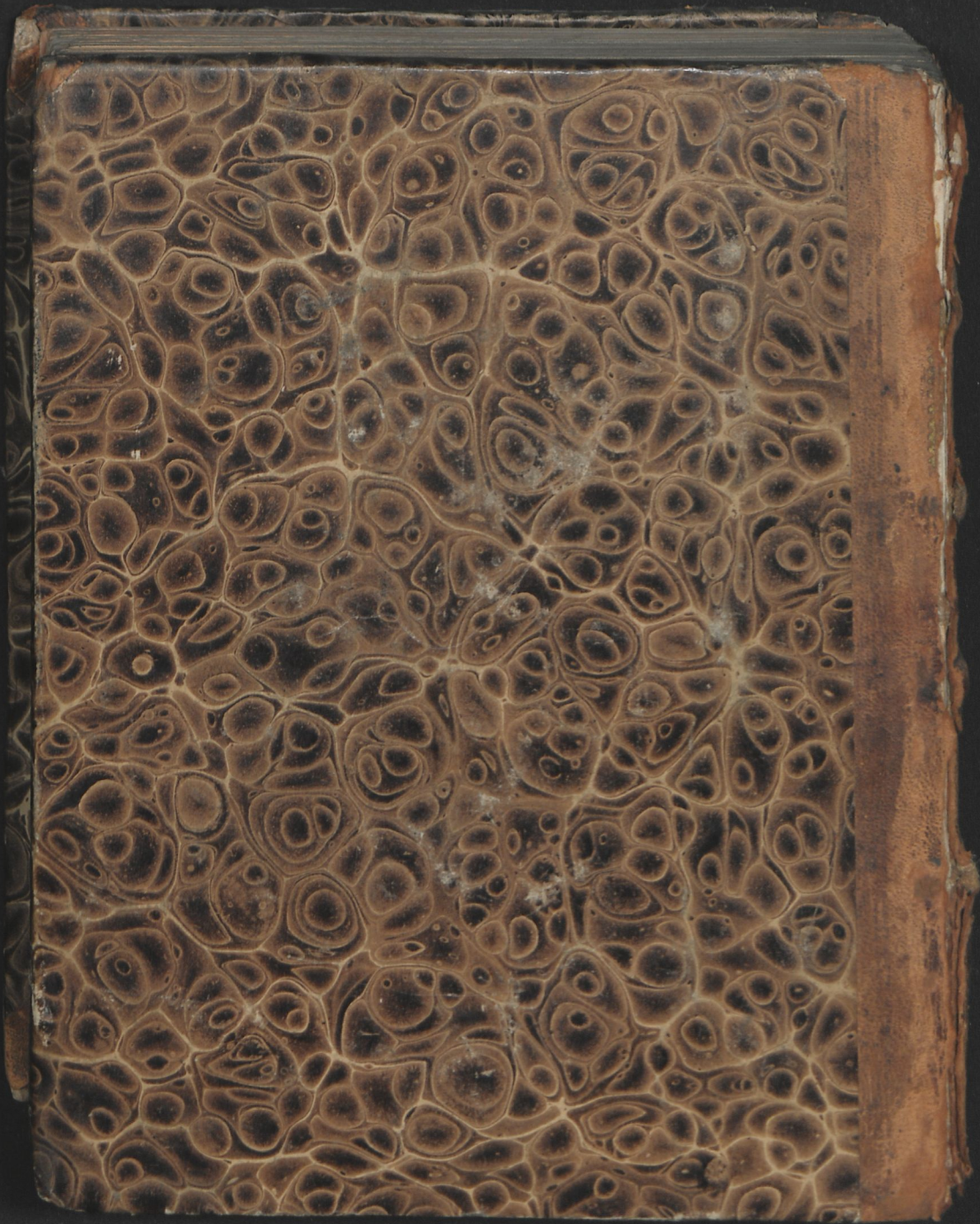
10. Cicero pro Muren. cap. 27. liv. lib. 34. & Ulpianus in fragment. tit. II. Fortè ex lege Papia docent, mulieres ni viri potestate continerentur in perpetua fuisse tutela, sed nunquid hodie prudentiores sunt feminae.

11. Subtiliter controvertunt Doctores, an in substitutione vulgari casus noluntatis includat casum impotentiae, ego in bello hocce scholastico, ad signa negantium me confero.

12. Lex Falicidia itemque Scrum Pegasianum, deducto omni ære alieno Deorumque Donis, quartam residuæ hæreditatis, ad hæredes voluit pertinere, ita Paulus l. 4. sent. recept. tit. 3. §. 3. si vera hæc sint in conscribenda Lege 1. §. 5. ff. ad leg. falid. fidus fuit Tribonianus.

Kr 2209

X2368165

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
JURISDICTIONE PRORO-
GABILI IN ARCHI-DIOECESI
COLONIENSI

QUAM

Favente DEO, O. M & Auspiciis Magnæ
DEI Matris & Divæ Virginis MARIÆ.

*In Almâ Perantiquâ semperque Catholicâ Universitate
Coloniensi.*

*Pro summi in utroque Jure gradus Licentia more
Majorum legitimè consequendo, in Publico*

Juris Auditorio Defendet 1764.

Compiler & Author

ANTONIUS JOSEPHUS
GILGENS,

Officialatus Bonnensis Assessor, nec non Advocatus Legalis.

Coloniæ Typis Hæredum GEREONIS ARNOLDI SCHAUBERG.

